

Sygn. akt II UK 369/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku L. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wypłatę emerytury,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2013 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych [...]

z dnia 15 maja 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 maja 2012 r. Sąd Apelacyjny, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację L. M. od wyroku Sądu Okręgowego, Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 grudnia 2011 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 14 października 2011 r. w przedmiocie zawieszenia prawa i wstrzymania wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. Sądy ustaliły, że ubezpieczona była zatrudniona w Starostwie Powiatowym w O. w pełnym wymiarze czasu pracy nieprzerwanie od dnia 10 maja 2001 r. i pobierała emeryturę, do której prawo ustalono w decyzji z dnia 5 września 2007 r. Na mocy art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 2 i art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) Sąd drugiej instancji stwierdził, że prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Podkreślił, że osobom, które w dniu 1 stycznia 2011 r. pobierały emeryturę i pracowały bez wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy, ustawodawca pozostawił możliwość łączenia świadczenia z wynagrodzeniem jednak tylko w okresie do końca września 2011 r. Skoro zatem wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie, to wypłata jej emerytury podlegała wstrzymaniu.

Poprzednio obowiązujący art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawierający analogiczną regulację funkcjonował w okresie od dnia 1 lipca 2000 r. do dnia 7 stycznia 2009 r. i miał zastosowanie do wszystkich emerytów bez względu na datę nabycia uprawnień do emerytury. Przepis art. 103 ust. 2a ustawy był przedmiotem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2006 r. (SK 45/04, OTK-A z 2006 r., nr 2, poz. 15), w którym został uznany za zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP i nie został uznany za niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji RP.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ze względu na powtórzenie dawnej regulacji art. 103 ust. 2a w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ocena ta zachowuje aktualność.

W skardze kasacyjnej L. M. zarzuciła naruszenie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych przez ich zastosowanie, mimo sprzeczności art. 103a ustawy z art. 21, 32 i 64 Konstytucji RP, art. 8 ust. 2 w związku z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP przez nieodstąpienie od jego zastosowania oraz naruszenie art. 21 i 64 Konstytucji RP przez odebranie powódce prawa do otrzymywania świadczeń emerytalnych mimo jego bezwarunkowego nabycia, a także art. 32 Konstytucji RP przez nieuzasadnione zróżnicowanie sytuacji prawnej w zakresie ochrony emerytalnej osób zatrudnionych w urzędach państwowych i samorządowych oraz w przedsiębiorstwach prywatnych.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz jego zmianę przez uwzględnienie powództwa lub uwzględnienie apelacji. W piśmie z dnia 16 stycznia 2013 r., na podstawie art. 398¹⁵ ust. 1 w związku z art. 415 k.p.c., wniosła o wydanie orzeczenia o przywróceniu stanu poprzedniego przez zobowiązanie organu rentowego do wypłaty jej świadczeń emerytalnych za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia wznowienia ich wypłacania oraz do podjęcia wypłaty dalszych świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia wstrzymania każdego z należnych i niewypłaconych świadczeń, tj. od dnia wymagalności wypłaty danego świadczenia do dnia jego faktycznej zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po wydaniu zaskarżonego wyroku nastąpiła zmiana stanu prawnego. Orzeczeniem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (Dz. U. z 2012 r., poz. 1285) Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do

osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W utrwalonej judykaturze przyjmuje się, że skutkiem uznania za niekonstytucyjne wymienionych przepisów w określonym zakresie jest obowiązek zapewnienia przez wszystkie sądy, które orzekły na podstawie niekonstytucyjnych przepisów, stanu zgodnego z Konstytucją RP w zakresie wiążąco rozstrzygniętym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10, OSNP 2011, nr 21-22, poz. 278). Skoro uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy prawa naruszały ustawę zasadniczą już od dnia ich wejścia w życie (*ex tunc*), nie mogą być legalną podstawą orzekania przez sądy powszechne i przez Sąd Najwyższy.

W wyrokach z dnia 7 marca 2013 r. I UK 519/12 i z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 593/12, a także z dnia 29 maja 2013 r., I UK 621/12, Sąd Najwyższy, uwzględniając art. 190 ust. Konstytucji – bez zbędnego i naruszającego zasady ekonomii procesowej odesłania sprawy na drogę skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. – uchylił wyroki, w których zastosowano art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS i przekazał sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, co uwzględniając, należało orzec jak w sentencji (art. 398¹⁵ k.p.c.). Wniosek restytucyjny nie był dopuszczalny w skardze kasacyjnej zawierającej żądanie uchylenia zaskarżonego wyroku, gdyż Sąd Najwyższy, uwzględniając to żądanie nie orzeka o zwrocie spełnionego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2012 r, III UK 53/11, niepubl.).